

СУЧАСНЕ НІМЕЦЬКЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО: УНІВЕРСИТЕТ У ПАССАУ

Тетяна ШЕВЧЕНКО

кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник відділу історичних студій НДІУ

Анотація. Стаття дає уявлення про розвиток сучасного українознавства в Німеччині на прикладі діяльності Університету в Пассау (Нижня Баварія). Автор висвітлює роботу кафедр філософського факультету університету: кафедри нової та новітньої історії та культури Східної Європи і кафедри слов'янських літератур та культур, а також двох центрів: Центру компетенцій українознавства та центру «Східноєвропейська перспектива».

Ключові слова: українознавство, Німеччина, Університет у Пассау.

СОВРЕМЕННОЕ НЕМЕЦКОЕ УКРАИНОВЕДЕНИЕ: УНИВЕРСИТЕТ В ПАССАУ

Татьяна ШЕВЧЕНКО

кандидат исторических наук,
старший научный сотрудник отдела исторических студий НИИУ

Аннотация. Статья дает представление о развитии современного украиноведения в Германии на примере деятельности Университета в Пассау (Нижняя Бавария). Автор освещает деятельность кафедр философского факультета университета: кафедры новой и новейшей истории и культуры Восточной Европы и кафедры славянских литератур и культур, а также двух центров: Центра компетенций украиноведения и центра «Восточноевропейская перспектива».

Ключевые слова: украиноведение, Германия, Университет в Пассау.

CONTEMPORARY GERMAN UKRAINIAN STUDIES: THE UNIVERSITY OF PASSAU

Tetiana SHEVCHENKO

Candidate of Historical Sciences,
senior research fellow of Department of Historical Studies of RIUS

Annotation. The article gives an idea of the development of contemporary Ukrainian Studies in Germany through the example of the University of Passau (Lower Bavaria). The author informs about activities of two University chairs of the Faculty of Philosophy: the Chair of Modern and Contemporary History and Culture of Eastern Europe and the Chair of Slavic Literatures and Cultures as well as two centers – the Ukrainian Studies Competence Center and «East European Perspective».

Key words: Ukrainian Studies, Germany, University of Passau.

Революційні події в Україні кінця 2013 – початку 2014 рр. та наступна російська воєнна агресія поставили Україну на довгий час у центр європейської та світової політики, відновивши інтерес до неї німецьких політиків та експертів зі Східної Європи. Аналогічне зростання та падіння інтересу до України спостерігалось ще раніше, на межі 1980–1990-х років, у період розпаду СРСР і постання на його місці незалежних держав, та під час Помаранчевої революції 2004–2005 рр. В ролі експертів з України перед МЗС Німеччини, Бундестагом, ЗМІ, різними партіями, фондами та організаціями часто виступають представники академічного світу – фахівці зі східноєвропейської та української історії, політології, культури, економіки, права тощо. Відповідно політичний та суспільний фактори в Німеччині мають вплив на зміст дослідницької та дидактичної сфер німецької науки й освіти та інтенсивність українсько-німецьких наукових та освітніх зв'язків.

Одним із німецьких університетів, де на гребені зростання зацікавлення Україною було започатковано українознавчий напрям, є Університет у Пассау. Діяльність окремих учених та центрів, які тією чи іншою мірою займалися українськими студіями на початку ХХІ ст., було висвітлено у працях І. Мусієнко [3], П. Барвінської [1], Ф. Гадлера [17], У. Пацке [4], Т. Шевченко [5, 6]. Проте Університет у Пассау фігурував лише в одній статті в контексті наукових центрів, у назві яких вживається термін «український» [6, с. 259].

Університет у Пассау – один із наймолодших німецьких університетів, заснований 1973 р. та відкритий 1978 р. Історія університету бере початок від

1622 р., коли було об'єднано духовну семінарію для єпархіального та орденського духовенства та єзуїтську колегію, фундовану в Пассау 1612 р. баварським князем-єпископом Леопольдом V. Після ліквідації Товариства Ісуса 1773 р. навчальний заклад було перейменовано в Князівсько-єпископську академію, де діяли чотири факультети: права, медицини, філософії, богослов'я. 1803 р. Академія втратила університетський статус і стала Князівським ліцеєм. 1809 р. ліцей було закрито. 1833 р. баварський король Людвіг I відновив ліцей як напіввищий навчальний заклад, у якому викладався дворічний курс філософії та трирічний курс богослов'я. 1923 р. заклад було реорганізовано у Філософсько-богословську вищу школу, яку 1978 р. включено до складу новопосталого Університету в Пассау як факультет католицького богослов'я [30]. Нині університет має чотири факультети: юридичний, економічний, інформатики та математики, філософський (з відділеннями католицького богослов'я; дидактики; культурології; управління та історії; мов, текстів та медіа), де навчається понад дванадцять тисяч студентів, 8% з яких – іноземці [23].

1983 р. при університеті постав Нойбурзький круглий стіл (зараз – «ManagementConvent der Universität Passau – Neuburger Gesprächskreis») – форум підприємців, покликаний сприяти розвитку співробітництва між студентами, викладачами, випускниками університету та бізнесом і пов'язаними з ним інституціями. До складу «ManagementConvent» входить близько 130 підприємств та інституцій, які, з одного боку, допомагають університету у професійній та фінансовій сферах, з другого – мають безпосередній доступ до

контактів із висококваліфікованими випускниками університету. З 2006 р. «ManagementConvent» щороку преміює авторів найкращих докторських та габілітаційних робіт, захищених в університеті, премією імені Карла Гайнца Поллока [8].

В Університеті в Пассау українознавство розвивається в чотирьох підрозділах: двох кафедрах філософського факультету університету (кафедри нової та новітньої історії та культури Східної Європи і кафедри слов'янських літератур та культур), а також у двох центрах (Центр компетенцій українознавства та центр «Східноєвропейська перспектива»). Провідну роль у перетворенні Університету в Пассау на один із українознавчих осередків Німеччини відіграв завідувач кафедри нової і новітньої історії та культури Східної Європи професор Томас Вюнш.

Кафедра нової і новітньої історії та культури Східної Європи (*Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte Osteuropas und seiner Kulturen*) [18]. З-поміж навчальних курсів з історії Східної Європи, які вивчають на кафедрі студенти, повністю чи частково українознавче спрямування мають такі:

- 2007–2008 рр. – практичні заняття «Ikonen aus der Ukraine. Postbyzantinische religiöse Symbolik zwischen Ost und West aus historischer und kunsthistorischer Sicht (Українські ікони. Поствізантійська релігійна символіка між Сходом та Заходом з історичної та мистецько-історичної перспективи)» (д-р Лілія Бережна), головний семінар «Geschichte(n) der Ukraine. Geschichtsschreibung als Arena nationaler Konkurrenz (Історія (історії) України. Історіюписання як арена національного суперництва)» (д-р Штефан Родевальд);

- лекційні курси 2010–2011 рр.: «Politische und gesellschaftliche Entwicklungen in Russland und der Ukraine von den 90-er Jahren bis zur Gegenwart (Політичний та суспільний розвиток у Росії та Україні від 1990-х років до сьогодні)» (проф. Дмитрій Міронов) та «Moderne Geschichte der Ukraine. Politik und Wirtschaft (Модерна історія України. Політика та економіка)» (проф. Катрін Бьокх);

- 2014–2015 рр. – просемінар «Ukraine – ein Grenzland, Durchgangsländ, eine Nation? Grundzüge zur Geschichte der Ukraine (Україна – прикордоння, транзитна країна, нація? Нариси історії України)» (д-р Кароль Мармор-Дрюс) та просемінар «Das Schwarze Meer: Vom Pontos Euxeinus zur Black Sea Economic Cooperation (Чорне море: від Понта Евксинського до Чорноморської економічної співпраці)» (д-р Міхаель Вайтманн), головний семінар «Kronländer der Donaumonarchie. Galizien und Bukowina (Коронні землі Дунайської монархії. Галичина та Буковина)» (д-р Дітімар Дунков);

- 2016 р. – головний семінар «Ukraine und Russland: zwei Wege zu einer modernen nationalen Identität (Україна та Росія: дві дороги до сучасної національної ідентичності)» (проф. Томаш Вюнш) [20].

Одночасно з навчальними курсами студентам пропонуються тематичні екскурсії до країн Південно-Східної Європи, зокрема України, як-от екскурсія 2014 р. до Кракова, Львова і Чернівців «Kronländer der Donaumonarchie. Galizien und Bukowina (Коронні землі Дунайської монархії. Галичина та Буковина)» [26].

Центр компетенцій українознавства (Kompetenzzentrum Ukrainestudien) [16] був створений зусиллями кафедри

слов'янських літератур та культур (завідувач проф. Дірк Уффельманн) та вже згадуваної кафедри нової і новітньої історії та культури Східної Європи. Його створення стало реакцією на появу України в центрі суспільної уваги в Німеччині після Помаранчевої революції та усвідомлення неналежного рівня розвитку наукового українознавства в німецькомовному світі. Організатори Центру визначають Україну як державу, що належить як до Сходу, так і до Заходу Європи і є сферою культурного обміну між країнами Центральної і Східної Європи. Відповідно творці Центру вважають, що незалежно від форми майбутньої співпраці України з ЄС – чи то у формі членства в ЄС, чи іншій – Україна залишатиметься важливим фактором європейської реальності [16]. На сьогоднішній день, крім Українського Вільного Університету у Мюнхені, Центр компетенцій українознавства в Пассау є єдиним німецьким науковим центром, у назві якого вживається «Україна»/«український».

Центр компетенцій українознавства прагне створити в університеті сприятливі умови для розвитку українознавчої наукової, навчальної та практичної діяльності, налагодження зв'язків з негуманітарними дисциплінами. Для цього Центр запрошує з гостьовими лекціями вчених-українознавців, провадить науково-дослідницькі проекти та організовує семінари і навчальні заходи на українознавчу тематику, запрошує на стажування та реалізацію власних дослідницьких проектів вчених з України, активно співпрацює з українськими університетами-партнерами. Організатори Центру керують кваліфікаційними роботами студентів та докторантів університету на українознавчу тематику.

Центр компетенцій українознавства співпрацює з Українським католицьким університетом у Львові, Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича, Київським національним економічним університетом ім. В. Гетьмана, Тернопільським державним педагогічним університетом ім. В. Гнатюка [17]. З 2005 по 2013 рр. Центр провів шість конференцій та семінарів, організованих спільно з українськими вузами-партнерами. Протягом 2007–2014 рр. гостями-дослідниками Центру та кафедри нової і новітньої історії та культури Східної Європи були українські науковці: Юрій Зазуляк, Анна Бадах, Тетяна Шевченко, Сергій Луканюк [13].

Під керівництвом д-ра Штефана Родевальда були захищені кваліфікаційні роботи про Україну:

- бакалаврські – «Das Bild der Ukraine in der deutschen Presse nach ihrer Unabhängigkeitserklärung (August – Dezember 1991) (Образ України в німецькій пресі після проголошення незалежності (серпень – грудень 1991 р.))» Оксани Єнджей (2009 р.) та «Das Bild der EU in den ukrainischen Massenmedien im Jahr 2009. Eine vergleichende Studie der Zeitungen Zerkalo Nedeli und Den (Образ ЄС в українських мас-медіа у 2009 р. Порівняльне дослідження газет «Зеркало недели» та «День»)» Світлани Грановської (2010 р.);
- дипломні – «Russophile und ukrainophile Geschichtsbilder in der ruthenischen Historiographie Ostgaliziens (1848–1918) (Історичний образ русофілів та українофілів в русинській історіографії Східної Галичини (1848–1918))» Буркгарда Вьоллера (2008 р.) та «Der „Kampf“ gegen die Vergangenheit: Geschichtspolitik Russlands und der

Ukraine im Vergleich 1991 bis 2010 («Боротьба» проти минулого: порівняння історичної політики Росії та України протягом 1991–2010 рр.)» Маріни Маєр (2010 р.) [27].

Під керівництвом проф. Томаса Вюнша готуються:

- бакалаврська робота Карін Рув «Die Ukraine zwischen dem Elefanten und dem Bären. Der Einfluss der Europäischen Union und Russlands auf die Ukraine zur Zeit der Orangen Revolution im Spiegel der deutschen, russischen und ukrainischen Presse (Україна між слонами та ведмедами. Вплив Європейського Союзу та Росії на Україну під час Помаранчевої революції у світлі німецької, російської та української преси)»;

- дипломна робота Елізабет Голлендер «Die Darstellung der Ukraine in Aufzeichnungen von deutschsprachigen Reisenden aus dem 18. und 19. Jahrhundert (Зображення України у записах німецькомовних мандрівників XVIII – XIX ст.)»;

- дисертація Буркгарда Вьоллера «Die ‚Ukraine‘ in Europabildern des Russischen und des Habsburger Reiches («Україна» в уявленнях про Європу Російської та Габсбурзької імперій)» [27].

Тематика дослідницьких проєктів, проваджених у межах діяльності Центру компетенцій українознавства, охоплює міф про Галичину (проф. Уффельманн), культурну та релігійну історії Галичини часів середньовіччя та ранньомодерного часу, розвиток громадянського суспільства в сучасній Україні (проф. Вюнш) [11].

З 2004 по 2015 рр. на запрошення Центру було прочитано сім доповідей про Україну:

- д-ра Альфонса Брюнінга «Staat ohne Scheiterhaufen? Polens Weg ins

konfessionelle Zeitalter (Держава без вогнищ? Шлях Польщі до епохи конфесіоналізму)» (2004 р.);

- проф. Георгія Аввакумова «Unionsgedanke und Politik im Osten Europas. Metropolit Andrej Scheptytskij und die griechisch-katholischen Christen zwischen Ukraine und Russland, 1901–1944 (Ідеї унії та політика у Східній Європі. Митрополит Андрей Шептицький та греко-католики між Україною та Росією, 1901–1944)» (2007 р.);

- д-ра Лілії Бережної «Das ‚Ukrainische Dreieck‘ und Europäische Multiple Grenzregionen in der Frühen Neuzeit («Український трикутник» та європейські прикордонні регіони у ранньомодерний час)» (2007 р.);

- д-ра Райнера Лінднера «Ukraine in Geschichte und Gegenwart – Kontinuität und Brüche (Україна в минулому та сьогодні: тяглість та перервність)» (2008 р.);

- проф. Сергія Федуняка «New Germany» and «New Ukraine» in brand new Europe («Нова Німеччина» та «Нова Україна» у бренді нової Європи)» (2010 р.);

- проф. Анатолія Кругляшова «Ukraine: slipping down from disordered democracy towards undemocratic order? (Україна: сповзання від нерегульованої демократії до недемократичного порядку)» (2010 р.);

- проф. Тамари Гундорової «Gendering Ukrainian postcolonial exotics (Гендерування української постколоніальної екзотики)» (2015 р.) [12].

Навчальні курси, які проводяться у межах діяльності Центру, відображені у підрозділах про роботу кафедри нової і новітньої історії та культури Східної Європи та кафедри слов'янських літератур та культур.

У вересні 2016 р. спільно з Регенсбурзьким та Мюнхенським університетами проводитиметься німецько-українська літня школа «From *Homo Sovieticus* to Citizen. Dimensions of Societal Changes in Ukraine (Від *Homo Sovieticus* до громадянина. Виміри соціальних змін в Україні)», фінансована ДААД. Школа присвячена пострадянським трансформаціям в Україні у царині громадянського суспільства, релігії, гендерних відносин, політичної культури пам'ятників, економіки, довкілля, інституцій, тіньової економіки та корупції [7]. Захід відбуватиметься у Чернівцях та Дніпропетровську, з українського боку співorganizаторами виступають Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича та Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара.

Кафедра слов'янських літератур та культур (*Lehrstuhl für Slavische Literaturen und Kulturen*) [19] є одним із співзасновників Центру компетенцій українознавства. У колі дидактичних зацікавлень кафедри – література та культура слов'янських народів Східної та Центрально-Східної Європи, зокрема Росії, Польщі, України [19].

У 2007–2016 рр. на кафедрі пройшли семінари, які безпосередньо стосувались української літератури та культури:

- 2007 р. – головний семінар «Nikolaj Gogol' (Микола Гоголь)» (проф. Дірк Уффельманн);
- 2007–2008 рр. – проектний семінар «Polnische Kresy-Literatur im 20. Jahrhundert (Польська кресова література у ХХ ст.)» (Марта Патриція Подольчак);
- 2009 р. – головні семінари «Die Kosaken in der russischen und polnischen Literatur (Козаки в російській та польській літературах)» (д-р Гайнріх Кіршбаум);

- 2010 р. – просемінар «Der Krim-Text in der Russischen und Polnischen Literatur und Kultur (Тексти про Крим у російській та польській літературі та культурі)» (д-р Гайнріх Кіршбаум);

- 2013–2014 рр. – просемінар «Jurij Andruchovyc (Юрій Андрухович)» (Крістіан Кампкьоттер) та «Identities of In-Between: Inventing Central Europe in Czech, Polish and Ukrainian Literature (Ідентичності «в» та «між»: винайдення Центральної Європи у чеській, польській та українській літературах)» (Мадлене Гагеманн, Гернот Гованітц);

- 2015 р. – просемінар «Cultural History of Ukraine or Why Borshch Matters (Культурна історія України, або Чому важливий борщ)» (Зоряна Мельник) [21];

- 2016 р. – просемінар «*Njaš-mjaš, Krym naš! Der Ukrainekonflikt im Netz (Няш-мяш, Крим наш! Конфлікт в Україні у мережах)*» (Гернот Гованітц) [2].

Центр (ініціатива) «Східноєвропейська перспектива» Університету в Пассау (*Initiative «Perspektive Osteuropa» der Universität Passau*) [25] постанала 2005 р. за ініціативи проф. Вюнша. Вона має на меті встановлення контактів студентів та випускників німецьких університетів, які планують пов'язати свою кар'єру зі Східною Європою, зокрема з Україною, з освітніми та академічними інституціями, промисловими підприємствами та бізнес-структурами регіону [29]. «Східноєвропейська перспектива» має базу даних студентів і випускників, працевластуваних, пропонуючи першим допомогу в знаходженні компаній, де можна пройти практику, а другим – кваліфікованих працівників [24]. Також «Східноєвропейська перспектива» організовує виставки, перегляди

фільмів, краєзнавчі та культурознавчі семінари і лекції.

Серія регулярних доповідей «Osteuropa Lounge» передбачає виступи в Університеті Пассау експертів у різних галузях із країн Східної Європи, зокрема України. Так, 2007 р. в рамках «Osteuropa Lounge» виступили д-р Райнер Лінднер (Фонд науки та політики (Німецький інститут міжнародної політики та безпеки, Берлін)) з доповіддю «Ukraine in Geschichte und Gegenwart – Kontinuität und Brüche (Україна в минулому та сьогодні: тяглість та перервність)» та представники фірми «BASF» Гібфрід Шенк і Маріон Шенк з доповіддю «Erlebnisse mit der Ukraine zwischen Sozialismus und Marktwirtschaft (Український досвід між соціалізмом і ринковою економікою)» [9]. 2012 р. з доповідями виступили представники Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича: д-р Валентина Василюва (доповідь «Study in Ukraine: State of Affairs, Challenges and Opportunities for International Students (Навчання в Україні: стан справ, виклики та можливості для іноземних студентів)») та д-р Олександр Руснак (доповідь «Higher Education System in Ukraine. Highlights of History Teaching (Система вищої освіти в Україні. Головні факти історії викладання)»). 2012 р. представник Німецького товариства міжнародного співробітництва Андрій Гарбуза виголосив доповідь «Einstiegsmöglichkeiten in die Entwicklungszusammenarbeit (Кар'єрні можливості у розвитку співпраці)».

2009 р. «Східноєвропейська перспектива» організувала в університеті перегляд п'яти короткометражних фільмів українського режисера Тараса Томенка «Бойня», «Тир», «Пересохла земля», «Мамочки», «Ліза» [10].

У червні 2015 р. у рамках діяльності «Східноєвропейської перспективи» пройшла літня школа для колишніх стипендіатів ДААД з країн Чорноморського регіону «Schwarzmeerregion: Drehscheibe für Politik, Wirtschaft und Kultur (Чорноморський регіон: платформа для політики, економіки та культури)», у якій брали участь представники України. Учасники виступали з доповідями та обговорювали теми, пов'язані з історією та сьогоденням культурного та економічного простору Чорноморського регіону, політикою ЄС щодо нього, проблемами дотримання екологічного та міжнародного права, прав людини в регіоні [21].

* * *

Зацікавлення Україною в Університеті в Пассау вийшло за межі тематики навчальних курсів, кваліфікаційних робіт, відкритих лекцій та культурно-мистецьких заходів, інституціоналізувавшись у Центрі компетенцій українознавства та центрі «Східноєвропейська перспектива», орієнтованих, зокрема, на співпрацю з німецьким бізнесом. Втім українська мова, на відміну від російської чи польської, в університеті не викладається. Як і в жодному іншому університеті Німеччини, в Університеті в Пассау нема спеціалізованої магістерської програми з українських студій, натомість є магістерська програма російських та центрально-східноєвропейських студій [22]. Хоча в німецькому академічному світі і з'явилося стійке розуміння присутності України на політичній та ментальній карті Європи, подальший інтерес до українознавства і далі залишається функцією розвитку Української держави та її суб'єктності у міжнародній політиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінська П. І. Між наукою і політикою. Інтерпретації Східної Європи в академічному середовищі німецькомовного простору у кінці XIX – початку XXI ст. / П.І. Барвінська. – О.: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2013. – 447 с.
2. В оригіналі: «Nja-mja, Krym na!» Der Ukrainekonflikt im Netz http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/veranstaltungsdetails/?module=LectureDetails&target=27454&source=27449&config_id=232ee5ad516ac92bf590f99ac8c2baa8&range_id=fb10&seminar_id=b4c69955806924be6e531f5f24266c07&hash=1078161056 (19.01.2016.)
3. Мусієнко І. Головні тенденції розвитку україністики в Німеччині та Австрії в XX – на початку XXI ст. / І.Мусієнко // Німеччина – Україна: історичні, культурні, економічні та наукові зв'язки. Збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародного наукового конгресу в Мюнхені (10–12 квітня 2011) / Загал. ред. Д. Бойко-Блохин. – Полтава: Шевченко Р.В., 2011. – С. 137–153; Мусієнко І. Україністика в дослідженнях учених Гуманітарного наукового центру історії та культури Центрально-Східної Європи (Німеччина) / І.Мусієнко // Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: Актуальні проблеми історії України. – 2008. – № 37. – С. 131–140.
4. Патцке У. Україністичні студії в німецькомовному світі та роль Українського Вільного Університету / У.Патцке // Universitas Libera Ucrainensis: 1921–2011 / Упор. У. Патцке, М. Шаповал, Р. Яремко. – Мюнхен : [б. в.], 2011. – С. 107–128.
5. Шевченко Т. Історія України в сучасній німецькомовній історичній науці: історики та тематика досліджень / Т.Шевченко // Українознавство. – К., 2015. – № 3 (56). – С. 202–215.
6. Шевченко Т. Німецька україністика сьогодні: специфіка інституційного розвитку / Т.Шевченко // Українознавчий альманах. – К., 2014. – Вип. 17. – С. 258–262.
7. Call for participation. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/uploads/media/Call-Homo-Sovieticus.pdf> (18.01.2016.)
8. Der Krim-Text in der Russischen und Polnischen Literatur und Kultur. – Режим доступу: http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/veranstaltungsdetails/?module=LectureDetails&target=27454&source=27575&config_id=232ee5ad516ac92bf590f99ac8c2baa8&range_id=fb10&seminar_id=24a5b8ede598c2226f5fa792315304d&hash=1062261635 (8.01.2016.); Karl-Heinz-Pollok-Gedächtnispreis. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/forschung/wissenschaftspreise/karl-heinz-pollok-gedaechtnispreis/> (18.01.2016.)
9. Der Verein. – Режим доступу: <http://www.neuburger-gespraechskreis.de/der-verein/> (18.01.2016.); Osteuropa Lounge. Vergangene Semester. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/osteuropa-lounge/vergangene-semester/> (8.01.2016.)
10. Fachexkursion. Vergangene Semester. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/fachexkursion/vergangene-semester/> (8.01.2016.)
11. Filmreihe Osteuropa. Vergangene Semester. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/filmreihe-osteuropa/vergangene-semester/> (8.01.2016.)
12. Forschungsprojekte. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/forschungsprojekte/> (18.01.2016.)
13. Gastvorträge. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/gastvortraege/> (8.01.2016.)
14. Gastwissenschaftlerinnen und –wissenschaftler. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/gastwissenschaftlerinnen-und-wissenschaftler/> (8.01.2016.)

www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/gastwissenschaftler/ (18.01.2016.)

15. Hadler F. Das Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas in Leipzig / F.Hadler // Berliner Osteuropa Info. Osteuropa-Institut der FU Berlin. – 2000. – N 14. – S. 107–111.

16. Kompetenzzentrum Ukrainestudien an der Universität Passau. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/> (8.01.2016.)

17. Kontakte und Partnerschaften. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/kontaktepartnerschaften/> (8.01.2016.)

18. Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte Osteuropas und seiner Kulturen der Philosophischen Fakultät der Universität Passau. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/> (8.01.2016.)

19. Lehrstuhl für Slavische Literaturen und Kulturen. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/> (18.01.2016.)

20. Lehrveranstaltungen. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/lehrveranstaltungen/> (8.01.2016.)

21. Lehrveranstaltungen früherer Semester. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/frueheresemester/> (8.01.2016.)

22. Master Russian and East Central European Studies. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/master-osteuropastudien/> (22.01.2016.)

23. Neuer Rekord: Passau hat im Winter 12.087 Studierende. – Режим доступу: http://www.pnp.de/region_und_lokal/stadt_und_landkreis_passau/passau_stadt/

1823418_Hoehchststand-Passau-hat-im-Winter-12087-Studierende.html (12.01.2016.); Zahlen – Daten – Fakten. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/universitaet/universitaet-im-ueberblick/zahlen-daten-fakten/#c57136> (8.01.2016.)

24. Online-Bewerberdatenbank. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/bewerberdatenbank/> (18.01.2016.)

25. Perspektive Osteuropa. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/index.php?id=3559> (18.11.2015.)

26. Pflichtexkursion «Kronländer der Donaumonarchie. Galizien und Bukowina». Krakau – Lemberg – Czernowitz. – Режим доступу: http://www.phil.uni-passau.de/fileadmin/dokumente/lehrstuehle/wuensch/doc/2._Pflichtexkursion_2014.pdf (18.01.2016.)

27. Qualifikationsarbeiten. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/qualifikationsarbeiten/> (18.01.2016.)

28. Tagungen/Workshops. – Режим доступу: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/tagungenworkshops/> (9.01.2016.)

29. Ziele und Tätigkeitsbereiche. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/ziele-und-taetigkeiten/> (18.01.2016.)

30. Zur Hochschulgeschichte in Passau. – Режим доступу: <http://www.uni-passau.de/universitaet/verwaltung/universitaetsarchiv/hochschulgeschichte/> (15.02.2016.)

REFERENCES

1. BARVINSKA, P. (2012) Peculiarities of the Creation of Eastern Europe's Image in the Academic Milieu of German-speaking Countries in the Last Quarter of the 20th C. in German-speaking Historians' Vision. In: *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni*

Tarasa Shevchenka. *Istoriia*. Issue 111. p. 11–13. [in Ukr.]

2. In the Original: «Nja-mja, Krym na!» *Der Ukrainekonflikt im Netz* (as of 19.01.2016). [Online]. Available at: http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/veranstaltungsdetails/?module=LectureDetails&target=27454&source=27449&config_id=232ee5ad516ac92bf590f99ac8c2baa8&range_id=fb10&seminar_id=b4c69955806924be6e531f5f24266c07&hash=1078161056 [in Ger.]

3. MUSIIENKO, I. (2011) Main Tendencies of the Development of Ukrainian Studies in Germany and Austria from the 19th to the Beginning of the 21st C. In: D. BOIKO-BLOKHYN, (ed.) *Nimechchyna – Ukraina: istorychni, kulturni, ekonomichni ta naukovi zviazky. Zbirnyk naukovykh prats za materialamy III mizhnarodnoho naukovoho Kongresu v Miunkheni (10–12 kvitnia 2011)* (Germany – Ukraine: Historical, Cultural, Economical, and Scientific Relations. The Collected Scientific Papers According to the Materials of the 3rd International Scientific Congress in Munich (April 10–12, 2011)). Poltava: Shevchenko R., pp. 137–153. [in Ukr.]; MUSIIENKO, I. (2008) Ukrainian Studies in the Researches of the Center for the History and Culture of East Central Europe (Germany). *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI»: Aktualni problemy istorii Ukrainy*. № 37. pp. 131–140. [in Ukr.]

4. PATZKE, U. (2011) Ukrainian Studies in the German-speaking World and the Role of the Ukrainian Free University. In: U. PATZKE et al. (comps.) *Universitas Libera Ucrainensis: 1921–2011*. Munich, pp. 107–128. [in Ukr.]

5. SHEVCHENKO, T. (2015) History of Ukraine in Contemporary German-language Historical Science: Historians and Research Topics. *Ukrainoznavstvo*. № 3 (56). pp. 202–215. [in Ukr.]

6. SHEVCHENKO, T. (2014) German Ukrainian Studies Today: Specifics of the Institutional Development. *Ukrainoznavchyi almanakh*. Issue. 17. pp. 258–262. [in Ukr.]

7. UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Call for Participation*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/uploads/media/Call-Homo-Sovieticus.pdf> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]

8. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Der Krim-Text in der Russischen und Polnischen Literatur und Kultur*. [Online]. Available at: http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/veranstaltungsdetails/?module=LectureDetails&target=27454&source=27575&config_id=232ee5ad516ac92bf590f99ac8c2baa8&range_id=fb10&seminar_id=24a5b8ede598c2226f5fea792315304d&hash=1062261635. [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]; UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Karl-Heinz-Pollock-Gedächtnispreis*. [Online] Available at: <http://www.uni-passau.de/forschung/wissenschaftspreise/karl-heinz-pollock-gedaechtnispreis/> [Accessed: February 18, 2016]. [in Ger.]

9. UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Der Verein*. [Online]. Available at: <http://www.neuburger-gespraechskreis.de/der-verein/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]; UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Osteuropa Lounge. Vergangene Semester*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/osteuropa-lounge/vergangene-semester/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]

10. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Fachexkursion. Vergangene Semester*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/fachexkursion/vergangene-semester/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]

11. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Filmreihe Osteuropa. Vergangene Semester*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/veranstaltungen/filmreihe-osteuropa/vergangene-semester/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]

12. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Forschungsprojekte*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/forschungsprojekte/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
13. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Gastvorträge*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/gastvortraege/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
14. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Gastwissenschaftlerinnen und -wissenschaftler*. [Online] Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/gastwissenschaftler/> (as of January 18, 2016). [in Ger.]
15. HADLER, F. (2000) Das Geisteswissenschaftliche Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas in Leipzig. *Berliner Osteuropa Info. Osteuropa-Institut der FU Berlin*. N 14. pp. 107–111. [in Ger.]
16. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Kompetenzzentrum Ukrainestudien an der Universität Passau*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
17. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Kontakte und Partnerschaften*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/kontaktepartnerschaften/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
18. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Lehrstuhl für Neuere und Neueste Geschichte Osteuropas und seiner Kulturen der Philosophischen Fakultät der Universität Passau*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
19. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Lehrstuhl für Slavische Literaturen und Kulturen*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
20. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Lehrveranstaltungen*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/lehrveranstaltungen/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
21. UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Lehrveranstaltungen früherer Semester*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/slavische-literaturen-und-kulturen/studium-und-lehre/fruehere-semester/> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
22. UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Master Russian and East Central European Studies*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/master-osteuropastudien/> [Accessed: January 22, 2016]. [in Ger.]
23. PASSAUER NEUE PRESSE. (2015) *Neuer Rekord: Passau hat im Winter 12.087 Studierende*. [Online]. Available at: http://www.pnp.de/region_und_lokal/stadt_und_landkreis_passau/passau_stadt/1823418_Hoehchststand-Passau-hat-im-Winter-12087-Studierende.html [Accessed: January 12, 2016]. [in Ger.]; UNIVERSITÄT PASSAU. (2016) *Zahlen – Daten – Fakten*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/universitaet/universitaet-im-ueberblick/zahlen-daten-fakten/#c57136> [Accessed: January 8, 2016]. [in Ger.]
24. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Online-Bewerberdatenbank*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/bewerberdatenbank/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
25. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Perspektive Osteuropa*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/index.php?id=3559> [Accessed: November 18, 2015]. [in Ger.]
26. UNIVERSITÄT PASSAU. (2014) *Pflichtexkursion «Kronländer der Donaumonarchie. Galizien und Bukowina»*. Krakau – Lemberg – Czernowitz. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/lehre/exkursionen/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]

- phil.uni-passau.de/fileadmin/dokumente/lehrtuehle/wuensch/doc/2_Pflichtexkursion_2014.pdf [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
27. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Qualifikationsarbeiten*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/qualifikationsarbeiten/> [Accessed: 18th January 2016]. [in Ger.]
28. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Tagungen/Workshops*. [Online]. Available at: <http://www.phil.uni-passau.de/neuere-geschichte-osteuropas/forschung/kompetenzzentrum-ukrainestudien/tagungenworkshops/> [Accessed: January 9, 2016]. [in Ger.]
29. UNIVERSITÄT PASSAU. (2015) *Ziele und Tätigkeitsbereiche*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/internationales/internationale-gruppen/perspektive-osteuropa/ziele-und-taetigkeiten/> [Accessed: January 18, 2016]. [in Ger.]
30. UNIVERSITÄT PASSAU. (2014) *Zur Hochschulgeschichte in Passau*. [Online]. Available at: <http://www.uni-passau.de/universitaet/verwaltung/universitaetsarchiv/hochschulgeschichte/> [Accessed: February 15, 2016]. [in Ger.]

T. Shevchenko

Contemporary German Ukrainian Studies: the University of Passau

Abstract

Important political events in Ukraine stimulate interest in it in German society, politics and science. The University of Passau is one of the German universities which established Ukrainian Studies on the crest of the wave of an increased interest in Ukraine. It is a small university, one of the youngest in Germany, opened in 1978. It has four faculties: the Faculty of Law, Faculty of Economics, Faculty of Philosophy, Faculty of Informatics and Mathematics. Its affiliated Business Forum facilitates cooperation between students, professors, alumni, businesses, and related institutions. Ukrainian Studies evolve in four university's units: two chairs of the Faculty of Philosophy (the Chair of Modern and Contemporary History of Eastern Europe and its Cultures and the Chair of Slavic Literatures and Cultures) and two centers (the Ukrainian Studies Competence Center and «East European Perspective»). Both chairs conduct exercises, seminars, workshops, lectures on the history, literature and culture of Ukraine, thematic excursions to Ukrainian cities. The Ukrainian Studies Competence Center invites visiting scholars for lectures on Ukrainian Studies, implements its own research projects and organizes workshops, training events, summer schools on Ukrainian Studies, invites visiting scholars from Ukraine for internships and conduction of their own research projects, cooperates with Ukrainian university partners. The organizers of the Center are the supervisors of students' and post-graduates' qualification works on Ukrainian Studies. The «East European Perspective» initiative helps to establish links between those students and alumni of German universities who intend to devote their career to Eastern Europe, in particular Ukraine, with educational and academic institutions, industrial enterprises, as well as business structures of the region. The «East European Perspective» also organizes exhibitions, summer schools, movie viewings, workshops and lectures with an implied or direct relation to Ukraine.